

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

М.Н. Курко М.Н.Курко

10 жовтня 2017 р.

ПРОГРАМА
ДО ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ
з навчальної дисципліни
«Історія України»

Схвалено на засіданні кафедри

Філософії та краєзнавства

Протокол № 5 від 10 жовтня 2017 р.

Завідувач кафедри *В.Ж. Попов* В.Ж.Попов

Київ – 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму дисципліни «Історія України» для вступу до Міжрегіональної Академії управління персоналом складено на основі програми загальноосвітньої школи. До програми внесено традиційні теми з історії України, вивчення яких передбачено всіма чинними програмами, та відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Обсяг знань з дисципліни відповідає вимогам до співбесіди, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Хронологічні рамки стародавньої історії України. Поява та розселення людей на території України. Стоянки первісних людей. Виникнення скотарства, землеробства і ремісництва. Трипільська культура. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Античні міста-колонії у Північному Причорномор'ї: утворення, населення, господарське життя, політичний устрій і духовне життя.

Походження та розселення слов'ян. Анти. Германські племена на території сучасної України. Велике розселення слов'ян.

2. Виникнення та розквіт Київської Русі

Заснування і розвиток Києва. Утворення держави з центром у Києві. Держава за часів Олега. Князь Ігор. Княгиня Ольга та її реформи. Правління князя Святослава, Київська Русь за Володимира Великого. Запровадження християнства у Київській державі та його значення. Піднесення Київської держави за Ярослава Мудрого.

3. Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава

Правління Ярославичів. Володимир Мономах. Культура Київської Русі. Роль і місце Київської Русі в історії Європи. Боротьба проти монгольських завойовників.

Виникнення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Данило Галицький. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича. Занепад князівства. Культурні досягнення.

Захоплення галицько-волинських земель європейськими країнами за спадкоємців Данила Романовича.

4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав

Входження Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини до складу Литовської держави. Включення Буковини до складу Молдавського князівства. Закарпаття у складі Угорщини. Остаточне встановлення польської влади в Галичині та ліквідація галицької автономії у складі Польщі. Кревська унія 1385 р. Політичне становище українських земель після Кревської унії.

Українські землі у складі Угорщини, Османської імперії та Московської держави. Соціальний устрій та господарське життя в Україні у XIV—XV ст. Національні та соціальні рухи. Початок процесу закріпачення. Магдебурзьке право. Культурне й церковне життя у другій половині XIV—XV ст.

5. Українські землі у другій половині XVI ст.

Люблінський сейм 1569 р., суспільно-політичні зміни на українських землях після Люблінської унії. Братства. Становище української православної церкви. Церковні собори в Бересті 1596 р. Утворення греко-католицької церкви. Спроби церковного порозуміння. Петро Могила.

6. Українські землі у першій половині XVII ст.

Козацтво як явище світової історії. Утворення козацької держави — Запорізької Січі. Військово-політична організація Запорізької Січі. Козацька символіка. Утворення реєстрового козацтва. Участь українського козацтва у Хотинській війні.

Соціально-економічне та політичне становище України у 20-30 рр. XVII ст. Значення козацьких повстань 20-30 рр. XVII ст. у розгортанні національно-визвольної боротьби українського народу.

Умови національно-культурного відродження в Україні. Розвиток української мови. Братські школи. Києво-Могилянська академія. Початок книгодрукування. Видатні представники української культури. Пам'ятки культури.

7. Початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.

Причини, характер і рушійні сили національно-визвольної війни. Б. Хмельницький. Утворення Української козацької держави – Гетьманщини, її політико-адміністративний устрій. Зовнішня політика.

Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. та ставлення до неї різних суспільних

українського народу.

8. Українські землі у другій половині XVII ст.

І. Виговський та основні напрями його державної політики. Гадацька угода 1658 р. Гетьманство Ю. Хмельницького. Переяславські статті 1659 р. П. Тетеря. Чорна рада в Ніжині. І. Брюховецький. Московські статті 1665 р. Андрусівське перемир'я. Епоха «Великої руїни» на Правобережжі. Внутрішня та зовнішня політика гетьмана П. Дорошенка на Правобережжі. Гетьманування Д. Многогрішного та І. Самойловича. «Вічний мир» 1686 р. Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Кошовий отаман І. Сірко. Господарське життя й політичний устрій Лівобережної Гетьманщини та Слобідської України у другій половині XVII ст.

Утворення слобідських полків. Культурний розвиток в Україні.

9. Українські землі наприкінці XVII — у першій половині XVIII ст.

Українська держава за гетьманування І. Мазепи. Укладення українсько-шведського союзу. Полтавська битва 1709 р. І. Мазепа, його місце і роль в українському національно-визвольному русі. Обрання гетьманом І. Скоропадського. П. Орлик - гетьман України у вигнанні. Укладання і прийняття «Пактів і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького» — першої Конституції України. Перша Малоросійська колегія, її завдання і функції. П. Полуботок. Зміцнення української державності за гетьманування Д. Апостола.

10. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Тимчасове відновлення гетьманського правління. К. Розумовський. Скасування Катериною II козацького устрою на Слобожанщині. Остаточна ліквідація гетьманства. Друга Малоросійська колегія. Скасування російським урядом військового та адміністративного устрою на Лівобережній Зруйнування Запорізької Січі. П. Калнишевський. Гайдамацький рух, його характер і рушійні сили. О. Довбуш. Коліївщина, її соціальне та політичне підґрунтя. М. Залізняк, І. Гонга. Зміни у політичному становищі правобережних та західноукраїнських земель. Особливості розвитку культури.

11. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі іноземних держав. Чисельність населення та його етнічний склад. Наддніпрянська Україна в системі міжнародних відносин. Занепад кріпосницьких та зародження ринкових відносин в Україні. Початок промислового перевороту в Україні. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії. Антикріпосницька боротьба в Україні. У. Кармалюк. «Київська козаччина». Кирило-Мефодіївське братство та його вплив на розвиток українського національного руху.

Характер політики австрійського уряду щодо українців. Адміністративно-територіальна структура Королівства Галіції і Лодомерії. «Руська трійця». Події революції 1848-1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна руська рада. Скасування кріпосного права. Українці у першому парламенті Австро-Угорщини. Повстанський рух. Л. Кобилиця.

12. Українська культура в першій половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Освіта. Наука. Відкриття університетів (Київ, Харків), ліцеїв та гімназій. М. Маркевич, М. Костомаров, М. Максимович, Т. Осиповський, М. Петроградський, І. Срезневський. Література і фольклор. Т. Шевченко, І. Котляревський, П. Куліш, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, І. Гребінка. Кобзарі, бандуристи, лірники. Розвиток культури на західноукраїнських землях. М. Левицький, І. Могильницький, О. Духнович та ін. Українське мистецтво. Живопис.

13. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Законодавче скасування кріпосного права. Реформи адміністративно-політичного управління. Вплив реформ 50-70 років на соціально-економічний розвиток і політичне становище в Україні.

Особливості та перебіг промислового перевороту. Розвиток товарного виробництва у сільському господарстві. Поширення вільнонайманої праці. Розшарування селянства.

рр. 1 Україна. Виникнення громад. Валуєвський циркуляр 1863 р. Емський указ 18/6 р. М. Драгоманов, його діяльність за кордоном. Молоді громади. Братство тарасівців.

14. Західноукраїнські землі в другій половині XIX ст.

Особливості економічного життя Галичини, Буковини і Закарпаття. Провідні галузі промисловості. Розвиток сільського господарства. Зародження українського кооперативного руху. Переселенські рухи українців.

Народовці та «москвофіли». Культурно-освітнє товариство «Просвіта» у Львові. Літературне товариство ім. Т. Шевченка. Радикальний рух у Галичині. Народна рада. Діяльність М. Грушевського в Галичині. Народження і поширення національного гімну.

15. Українська культура у другій половині XIX ст.

Політика русифікації. Освіта і наука. Доля недільних шкіл у Наддніпрянській Україні. Діяльність у Галичині освітнього товариства «Просвіта». Відкриття нових вищих навчальних закладів. Відкриття кафедри історії України у Львівському університеті. Література. Творчість І. Франка, П. Грабовського, П. Мирного. Становлення національного театру. М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий (Тобілевич). Перша українська професійна трупа: М. Заньковецька, М. Садовський. Архітектура. Живопис. Музика. М. Лисенко. Українські підприємці-благодійники.

16. Україна на початку XX ст.

Нові явища в соціально-економічному розвитку. Утворення монополістичних об'єднань. Індустріалізація українських степових регіонів. Економічна криза 1900-1903 рр. та її прояви в Україні. Становище населення. Розвиток українського національного руху. М. Міхновський. Земсько-ліберальна опозиція царизму. Зародження українського націоналістичного руху. Поширення марксизму. Створення українських національних партій. Загальноросійські політичні партії в Україні. Кооперативний рух. Наростання національного руху в західноукраїнських землях. Україна в роки революції 1905-1907 рр. Масові соціальні виступи. Збройні повстання. Каральні експедиції. Діяльність громадських організацій. «Просвіти». Виникнення масової української преси. Боротьба в Державній думі за автономію України та українізацію освіти. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

17. Україна в Першій світовій війні

Українські землі напередодні війни. Плани щодо України Антанти і Троїстого союзу. Хід військових дій на території України в 1914-1916 рр. Господарська розруха. Захоплення російськими військами Галичини і Північної Буковини. Українські січові стрільці. Боротьба за автономію та самостійність України на фронті та в тилу. Союз визволення України, його політична платформа і практична діяльність.

18. Українська революція.

Утворення української Центральної Ради, її керівництво, партійний склад і політична програма. М. Грушевський. Початок українізації армії. Поява «Вільного козацтва». Український Національний Конгрес. II Всеукраїнський військовий з'їзд. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального секретаріату. II Універсал Центральної Ради. III Універсал і проголошення Української Народної Республіки.

Повалення влади Тимчасового уряду в Україні, загострення боротьби за владу між Центральною Радою та більшовиками. I Всеукраїнський з'їзд рад у Києві. Ультиматум російського Раднаркому та початок війни більшовиків із Центральною Радою. Проголошення у Харкові радянської влади. Похід більшовицьких військ на Київ. Бій під Крутами. Повстання робітників заводу «Арсенал». Мирний договір УНР у Брест-Литовському. IV Універсал Центральної Ради та проголошення незалежності УНР. Перша спроба радянзації України.

19. Український державотворчий процес

Вступ німецько-австрійських військ до України. Прийняття конституції УНР. Гетьман П. Скоропадський і його уряд. Внутрішня та зовнішня політика Української держави. Н. Махно. Анулювання РРФСР Брестського миру та наслідки цієї акції для України.

Отаманщина. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на півдні України. Розклад армії УНР. Поразка Директорії.

Проголошення ЗУНР. Організація держави-на західноукраїнських землях. Злука УНР і ЗУНР. Соціально-економічні перетворення в ЗУНР. Польсько-український конфлікт.

Поновлення політики «воєнного комунізму».

20. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921-1928)

Внутрішнє та міжнародне становище. Політична криза на початку 1921 р. Державний статус УСРР у 1921-1922 рр. Статус УСРР у складі Радянського Союзу та ставлення політичних сил і населення України до її членства в СРСР. Неп і особливості його впровадження в Україні. Причини і масштаби голоду 1921—1922 рр. в Україні. Культурне та духовне життя народу в роки непу. Політика більшовиків у царині культури. «Українізація» (коренізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Література і мистецтво. Живопис. Кінематограф. Релігійне життя.

21. Україна в 1929-1938 рр.

Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання. Результати перших п'ятирічок. Матеріальне становище населення. Промисловість України напередодні Другої світової війни.

Кооперування і колективізація. Перехід до прискореної колективізації. Поширення колгоспів. «Ліквідація куркульства як класу». Масштаби «розкуркулень» і доля «розкуркулених» селян. Голодомор 1932—1933 рр.: причини, передумови, масштаби жертв, наслідки.

Зміни в соціальному складі населення. Конституція УРСР 1937 р. Судові процеси. Масові репресії та їхні жертви. Становище в галузі освіти. Наука. Художня література і мистецтво. «Розстріляне Відродження». Театральне мистецтво.

22. Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр.

Українські землі у складі Польщі. Характер промисловості. Українська кооперація. Аграрні відносини та характер аграрних реформ. УВО. Є. Коновалець. «Пацифікація». Політичні партії у Східній Галичині. ОУН. С. Бандера.

Політика румунського уряду щодо українців. Закарпаття у складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Русофільство. Русинство. Українофільство. Надання автономії Карпатській Україні та проголошення її незалежною державою. А. Волошин.

23. Україна під час Другої світової війни (1939-1945)

Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі. Початок Другої світової війни. Радянізація західних областей України.

Напад Німеччини на СРСР. Проголошення війни Великою Вітчизняною. Режим воєнного стану. Мобілізаційні заходи. Евакуація на Схід. Бойові дії влітку та восени 1941 р. Оборона Одеси, Києва і Севастополя. Бойові дії навесні 1942 р. Окупаційний режим. Розчленування України. Масове знищення людей. Голокост. Народна боротьба на окупованій території. Дві течії руху Опору в Україні. Радянське підпілля і партизанський рух. ОУН на початку війни. Створення УПА.

Початок розгрому загарбників в Україні. Битва за Лівобережну Україну і Донбас. Форсування Дніпра. Визволення Києва. Наступальні операції на Правобережжі та в Криму. Військові дії радянських партизанів, ОУН та УПА. Початок відбудови промисловості, транспорту і сільського господарства. Депортація місцевого населення з Криму.

24. Повоєнна відбудова і розвиток України у 1945 - середині 50-х років

Адміністративно-територіальні зміни. Внутрішньополітичне та економічне становище України. Особливості відбудови промисловості. Голод 1946—1947 рр., його причини, масштаби й наслідки. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН—УПА. Операція «Вісла». Україна на початку 50-х років. Початок десталінізації. Вхідження Кримської області до складу України. Культурне життя. Відбудова системи освіти. Наука. Розгром генетики. Лисенківщина в Україні. Література і мистецтво. Становище письменників, діячів образотворчого мистецтва, істориків. Боротьба влади з «космополітизмом».

25. Україна в умовах лібералізації суспільства (1956-1964)

Ставлення до діяльності М. Хрущова. Позиція вищого партійного керівництва України щодо усунення М. Хрущова від влади. Л. Брежнєв і Україна. Стан економіки України наприкінці 50 — у першій половині 60 років. Рівень життя населення. Культура й духовне життя в Україні. Ідеологізація культурного життя й посилення русифікації. Науково-технічна революція і наука в Україні. «Відлига» в українській літературі. «Шістдесятники». В. Симоненко, Л. Костенко, І. Свєрстюк, І. Світличний, І. Драч та ін. Музичне мистецтво. Живопис. Архітектура.

26. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965—1985)

Діяльність П. Шелеста в Україні. В. Щербицький. Відносини керівництва України із союзним центром. Зростання економічної кризи. Розбудова військово-промислового комплексу (ВПК). Індустріальна гігантоманія. Посилення бюрократичного централізму. Стан колгоспно-радгоспної системи. Життєвий рівень населення. Стан науки, освіти, культури. Поглиблення ідеологізації та денационалізації. Досягнення українських учених та митців. Активізація опозиційного руху. Форми діяльності дисидентів. Репресії проти правозахисників.

27. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України

Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя у період проголошеної М. Горбачовим «перебудови». Погіршення економічної ситуації в Україні у другій половині 80-х років. Чорнобильська катастрофа. Зростання політичної активності суспільства. Нові громадські об'єднання та рухи. Початок формування багатопартійності в Україні. Проголошення незалежності України. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Результати референдуму 1 грудня 1991 р. Вибори Президента України. Припинення існування СРСР. Історичне значення відновлення незалежності України.

28. Україна в умовах незалежності

Розгортання державотворчих процесів. Становлення владних структур. Економічні проблеми країни. Стан виробництва промислової та сільськогосподарської продукції. Проблема утвердження приватної власності. Створення національної фінансової системи. Становище у соціальній сфері. Життєвий рівень населення. Міжнаціональні відносини в Україні. Зовнішня політика. Вступ України до Ради Європи. Діяльність Верховної Ради України та Президента України. Прийняття Конституції України. Виборча система України. Культурне та духовне життя народу. «Помаранчева революція».

Під час відповіді на три питання, які з загального переліку питань до співбесіди обирає викладач, абітурієнт отримує оцінку „рекомендовано”, якщо він:

- орієнтується у загальних особливостях історичного періоду, про який йдеться у питанні;
- може охарактеризувати причини головних подій, які відбулися в Україні в цей період;
- розуміє наслідки цих подій для українського народу та Української держави;
- демонструє аналітичні здібності та загальну ерудицію;
- добре формулює власні думки, вміє дискутувати з викладачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко В.Й. Курс української історії: з найдавніших часів до XX століття. – К., 2006.
2. Грицак Я.Б. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX століття. – К., 2006.
3. Довідник з історії України. За ред.. І.В. Підкови, Р.М. Шуста. Вид. в 3 томах. – Т. 1. – К., 2003; Т. 2. – К., 2005; Т. 3. – К., 2009.
4. Історія України. Під редакцією Ю. Зайцева. – Львів, 2007.
5. Історія України: навчальний посібник. Під ред.. В.А. Смолія. – К., 2007.
6. Котляр М.П., Кульчицький С.В. Довідник з історії України. – К., 2006.
7. Рибалка І.М. Історія України. Ч. 1. – Харків, 1995; Ч. 2. – Харків, 2007.
8. Субтельний О. Історія України. – К., 2006.